

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Haandbog i Verdens-Historien. Første Deel

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 616. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1833_518A_1-txt-shoot-idm33239/facsimile.pdf (tilgået 22. juli 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

den Catilinatisk i Sammenhæftet bog, for Ciceros og Sallusts Styk; har gjort mere Øvrigt i den forde Verden end Pompeius Asiatiske Triumph, mane vi tale lidt mere herom end den fortjende. Vil kan vi ikke set noget Prism indehæde os i den hundrede Grænse, der ved denne Lejlighed kom for Dagen, thi den hører ikke til den store Verdens men til det lille Hvelvedes Historie, der ved de Romerske Classiske kun er blevet alt for til beskrevet og vist bekendt; men da Cicero spiller en Hoved-Rolle i Meddebrand-Historien, og „det Ciceronianer“ umøgelig er Latiniterens bedste Side, kan vi dog, ud over vor Skab, koste et Blik paa Rom i det Aar, Pompeius indhog Jerusalem.

Marcus Tullius Cicero, den dybeste Ærker og den største Taler i Rom, hvor Man aldrig kom videre i Philosophien end til at troede om Alt undtagen om sin egen Uforskrift, og kastede det Bettalenheds Mesters-Stykke at tilde Prez og bestille Dommeren, eller bog af kunne misførlig suette, sminke og sværtre hvad det skulde være; denne Midder-Son fra Arpin, som den gamle Abel kaldte nybøgt (*novus homo*) og de indfødte Romers Indsidderen (*iniquillus*), havde vel enti ved at stige, hvor Mens Vei løb mellem Odd og Egge, der var ham, som de fleste Jurister, modbydelige Ting men bog blev han engang Vor gør. Mester, dels fordi det øster Syllas Tid just ei havde stort at hævde, og dels fordi han var gode Venner med Pompeius, hvis Parti stod i Kæde under hans Frawelle. Hovedet for det mohstalte Parti var egentlig Marcus Crassus, den Romerske Kræsus; men han havde formegent at tæb til at være Stort, saa det var den snedige, sornstigne, forgialbede og ilde hærgede Lucius Catilina, der tiltrak sig Alls Ærmerheds, som gaende frugtsommelig med voldsonnis Planer til Omstyrning af den nærværende Tingenes Orden, for Pompeius kom tilbage med sin Krigs-Hær. Catilina var af gammel Abel, havde

erset under Sylla, og gjorde sig sikker Haab om Consulaten, da den beromte Advecat, af ringe Herkomst og kun broksnet med Oppdigheder, blev ham foretrukket, saa, omgivet som han var af alle de mest ubhørvende og forstvisteude Fænkers i Byen, tvivlede Ingen om, der jo var Bare for Ciceros Liv og for de Fleste, hvilé Magt eller Gods var ved at misbruge, men *Beviser* mangede, og selv da, at Catilina, efter i Maadt at være hubslættet af Cicero, forlod Byen og bragde en Haar paa Vennerne, hvilke egenlig dog ikke andet, end at han vilde tage sig selv til Morte, havde under en Revolution hørte til „Dagens Orden.“ Ikke desmindre løb Cicero strax, da han var borte, Enber af hans gode Venner, selv Over-Dommeren Lentulus, forsøgte og paa en meget rimelig man dog, borgerlig og juridisk tale, los Aars givelse, erklaare for Misbrudere, der havde sammentrættet sig for at myrde ham og fikke Ild paa Byen, og mærkeligt er det imidlertid, hvad Sallust melder, at nogen Maadt udloevet Belønninger derfor, indskant sig dog ingen Vidner, ei heller forledes Catilina af en enestet Uthænger. Under disse Umstændigheder kom det paa Vand i Maadt, hvad Man skulle gjøre ved de Fængselsbroer, og her mods vi, foruden Cicero, som var Anklaged, to mørkelige Mænd, som førde det store Døb; den yngre Cato nemlig, der i træde Lyd nedstammede fra den gamle Politici-Mester, og Julius Caesar, som snart skulle raae ene og vat ikke umiskant for at være hemmelig i Leb-Dø, med Catilina. Naar Man imidlertid er saa uparist, som det er nemt at være mellem Romere, skal Man ikke kunne nægge, at Caesar talede som en gammel betrukkom Maads-Herre, i det han præsteb, at Ingens Brode kunde være saa vis og ingen Fare saa stor, at Man jo, ved uden Brælis at domme Folk fra Livet, gav et flot og yderst farligt Eksempel, medens Cato, der formandede Fædrene til, af Brugt for deris eget Liv og Gods, at følde Dods-Dom

over de Anklagede, oabenbar spillede Tyrannens Rolle, der, som Caesar meget rigtig anmærkede, gicne begynder sin „korke Proces“ med Folk, som den offentlige Menning har forsømt, for siden at bruge den mod Alt hvad der er ham i Vejen. Dog, Catos Død fik Mage, Ciceros løb Triumph overim Kræft i Stihed og havde den Triumph, derfor saavel i Maadt som paa Gaber og Sværdet, at læses til Skerne, som Fædrene-Landets Fader og Fæller, litter Ting, der under en Revolution er paa sit Sted, men som klog Folk dog neppe viser, end sigt henvend totuende. Naar efter fulde holde Lov-Tale over; thi havde Rettten og Friheden ikke høde Venner i Rom, end dem der stædte Dods-Domme efter eget Volk og for en Sikkerheds Skyld, da var alle Tyrannerne der, som hun gjorde det Samme, jo loulig undholdte, og den Stat, hvis Undergang Cicero og Cato begræb, var da enten des red egen og deres gode Venners Stilling allerede en tom Skægge. Efter alt at domme, var der for Nobilitet heller ikke mindst Fare paa Kæde for det Pompeianske Parti, uben den, som udmarkede Enkelt-Mænd altid staae i forstyrrede Tider; thi ikke en Haand løsede sig i Rom for de Hæretiske, medens Ali forende sig mod Catilina, som maatte vose et Slag ved Pistoria (Pistoria) i Toscana mod en overlegen Magt og havde i det Mindste hverken Skam af sin Døb eller af sit Mandskab, thi ligesaa enstemmig som Hiske-rie-Etterens fordonne ham, ligesaa enstemmig vidne de, at han laaer midt imellem Fædrene, og næsten alle hans Folkes Svende laaer paa deres Plads, set Ingens med Reg-Saar^{*)}. Slutningen bliver da, at vel var Catilina og hans Vandre efter Samtidens Dom, affæellige Fejl, medens Cicero-og Cato desimod var redelige Mænd; men at desis vedkommere Holls Hæret-Lag es ligesaaalb i Stat & Historien som *) Sallusts Catilinariske Krig. Plutarchs Cicero. Appians Borger-Krig II. 2-7.

paa nogen verhørig Dom-Stol, og dels maae stikkelseg Folk paa ingen Maade „giort Skæn Uret,” thi da er det „Gien-Gjældens Ret,” naar det gaar dem selv ikke. Saa snukt som det derfor var sagt af Cicero til Catilina, at der burde være en Muur imellem dem, af hvem den En vilde styrre med Det og den Andre med Gvoed-Elze, saa galt var det derimod gjort, selv at nedtrive denne Muur, ved at legge voldsom Haand paa dem, der endnu havde Loven for sig.

Dog, det er, som sagt, kun for den lærde Verdens og de urimelige, for det Boergerlige Selvstads faulige Lov-Talers Skyb, vi her sige mere om den Catilinariske Sammen-Motstædt; end at en Saabam under Pompeius’ Februarfejle havde fundet Sted og var dømpt paa en Maade, der fastede Olie i Blæn og bevisste, at Man i Rom trængde høit til en Enes vold & Hætte og en staende Arme, der kunde holdt alle Partier i Demme og frolte dem der vilde have Fred fra den daglige Kræft og Fare, hvori de alene burde støve, der delsde til Jeen-Septemt.

Vi vende os derfor nu strax til det berømte Klostets Blad eller Des-Hjøringen (triclops); Pompeius, Cæsar og Crassus, som vi vel ikke kan styrke nærl at den Oprørersmærsomhed, der blev dem til Dæk, saalengt alle Herres Hovbøger og Clæstisse Skribenter glæde for Hoved-Personer i Verdens-Historien, men som dog daahe har en egen universalhistorisk Side, og udgåere, med Cicero, Cat, Lueu og mange Andre, en Romersk Menneskes-Alder, Man i Verdens-Historien maatte andse, selv naar Man havde den Romerske at kunne pege paa en anden Hoved-Stad, hvor Kræfterne ikke var mindre, men anvendtes bedre og hvor Dannelsen var ligesaa kendelig men anderledes egte. Græfsheden havde nu i Rom vundet en glimrende Sejr, som de Gamle meget rigtig fandt udraakt af Ciceros og Cæsars Lærer, Apollonios Molon seu Rhodos, da han blev den første

